

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **JUDr. M. Ch.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 10. 7. 2009, č. X, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 7. 10. 2010, č. j. 22 Cad 124/2009 - 25,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 7. 10. 2010, č. j. 22 Cad 124/2009 - 25, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 10. 7. 2009, č. X, přiznala žalovaná žalobci starobní důchod ode dne 18. 8. 2008 podle § 29 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“), a podle čl. 46 odst. 1 Nařízení Rady 1408/71 v částce 5499 Kč měsíčně. Podle vládního nařízení č. 363/2008 Sb. byla od ledna 2009 zvýšena procentní výměra důchodu ve výši 3329 Kč o 4,4 %, tj. o 147 Kč na 3476 Kč měsíčně. Celkem tak žalobci náleželo 5646 Kč měsíčně.

Krajský soud žalobu proti tomuto rozhodnutí zamítl, přitom vycházel z následujícího skutkového stavu:

Dne 29. 2. 2008 sepsala Okresní správa sociálního zabezpečení v Břeclavi (dále jen „OSSZ Břeclav“) se žalobcem žádost o starobní důchod. Žalobce požádal o přiznání důchodu ode dne 1. 4. 2008. V přehledu o činnosti a náhradních dobách (str. 2

žádosti) bylo uvedeno: od 1. 9. 1957 do 31. 7. 1960 Odborné učiliště Bratislava, od 6. 11. 1992 do 28. 2. 1995 OSVČ, od 1. 3. 1995 dosud Finanční ředitelství, Brno. Výdělečnou činnost žalobce ukončil ke dni 31. 3. 2008. Z písemného sdělení OSSZ Břeclav ze dne 4. 3. 2008 soud zjistil, že žalobce byl v období ode dne 2. 1. 1991 do 31. 12. 1992 veden jako OSVČ u Košické správy sociálního zabezpečení. Dne 6. 11. 1992 byl přihlášen k účasti na sociálním pojištění jako OSVČ na OSSZ Břeclav. Dne 19. 6. 1992 byl přihlášen k trvalému pobytu na území ČR. Součástí správního spisu je rovněž kopie přihlášky k pojištění OSVČ žalobce ze dne 4. 2. 1993 prokazující, že platil pojištění ode dne 6. 11. 1992 do 31. 12. 1992 v Košicích. Ve spisu je dále založena kopie živnostenského listu vystaveného Okresním úřadem v Břeclavi, okresním živnostenským úřadem, ze dne 6. 11. 1992 prokazující předmět podnikání žalobce – montáž, opravy a revize vyhrazených plynových zařízení, plnění tlakových nádob na plyny.

Dne 11. 9. 2008 postoupila žalovaná žádost žalobce k vyřízení Sociální pojišťovně Bratislava s požadavkem o zaslání formuláře E205 SK potvrzujícího dobu pojištění ve Slovenské republice. Dne 13. 3. 2009 vydala Sociální pojišťovna Bratislava rozhodnutí č. 430 817 745/428, jímž žalobci přiznala podle § 21 zákona č. 100/1988 Sb. a § 259 odst. 1 a § 261 odst. 1 zákona č. 461/2003 Sb. ode dne 1. 4. 2005 starobní důchod v částce 10 022 SK měsíčně. V rámci dalších úprav byla výše starobního důchodu zvýšena od 1. 1. 2009 na 458 Euro měsíčně.

Dne 10. 7. 2009 vydala žalovaná napadené rozhodnutí, jak bylo uvedeno výše.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu dospěl krajský soud k závěru o nedůvodnosti podané žaloby. Žalobci byl přiznán „plný“ (nikoli dílčí) starobní důchod ode dne 18. 8. 2008, kdy již dosáhl věku 65 let a získal 15 let pojištění po 31. 12. 1992 podle českých právních předpisů. Z písemných podkladů v dávkovém spisu bylo prokázáno, že byl přihlášen k důchodovému pojištění jako osoba samostatně výdělečně činná u Košické správy sociálního zabezpečení, a to do 31. 12. 1992. Do této doby odváděl pojistné ve Slovenské republice. Dle živnostenského listu vydaného dne 6. 11. 1992 bylo místo podnikání žalobce v České republice (S. 177). Dne 4. 2. 1993 podal žalobce přihlášku k sociálnímu zabezpečení OSVČ u OSSZ Břeclav, a to ode dne 1. 1. 1993.

Z uvedeného podle soudu vyplývá, že žalobce měl v České republice k datu 31. 12. 1992 registrovanou živnostenskou činnost, pojistné však v této době na území ČR odváděno nebylo. K odvodu pojistného v ČR došlo až s účinností ode dne 1. 1. 1993. K trvalému pobytu na území ČR byl žalobce hlášen ode dne 19. 6. 1992. V důsledku změny trvalého pobytu žalobce došlo ve smyslu § 7 písm. b) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), i ke změně příslušnosti okresní správy sociálního zabezpečení ve vztahu k povinnosti odvádět pojistné na sociální zabezpečení osoby samostatně výdělečně činné. Žalobce byl tedy ke dni 31. 12. 1992 povinen odvádět pojistné OSSZ Břeclav, pojistné však bylo fakticky placeno ve Slovenské republice. V době od 19. 6. 1992 do 31. 12. 1992 tak žalobce podle soudu nebyl účasten nemocenského a důchodového zabezpečení v ČR. Soud odkázal na ustanovení § 13 odst. 1 a § 103 zákona č. 155/1995 Sb. a na § 8 odst. 4 zákona č. 100/1988 Sb. ve znění do 31. 12. 1995. Pojistné se platí na účet příslušnému orgánu sociálního zabezpečení za celý

kalendářní měsíc, a to do 20. dne předcházejícího kalendářního měsíce (§ 13 zákona č. 589/1992 Sb. a § 64 odst. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb.).

Soud nepřisvědčil námitce, podle níž žalovaná nezohlednila 94 dní, po které stěžovatel „přesluhoval“, ani námitce, že se napadené správní rozhodnutí nezmiňuje o dílčím důchodu z českého systému pojištění. Pokud jde o námitku, podle které nebyl stěžovateli započítán hrubý výdělek z let 1986 až 1992, odkázal soud na vyjádření žalované k žalobě, se kterým se plně ztotožnil.

Rozsudek krajského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností z důvodů vymezených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky spatřuje v tom, že věc nebyla posuzována podle vnitrostátních právních předpisů, nýbrž podle předpisů EHS, a to přestože se v daném případě jednalo o vztahy v rámci jednotného systému sociálního zabezpečení „téhož státu“ – ČSR, ČSSR, ČSFR a ČR (stěžovatel odkázal na nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 31/94 a Pl. ÚS 4/06).

Správní orgán ani soud dále nevzaly v potaz skutečnost, že dle živnostenského listu vydaného příslušným úřadem ČR bylo místo podnikání stěžovatele na území ČR a že dne 6. 11. 1992 byl stěžovatel přihlášen k účasti na sociálním zabezpečení jako OSVČ u OSSZ Břeclav. Stěžovatel má za to, že OSSZ v Břeclavi, jako součást správce prostředků pro sociální zabezpečení v ČR, byla povinna požádat KSSZ v Košicích o převod nesprávně zaplacených plateb na její účet, a protože měla všechny podklady svědčící o placení pojistného na nesprávný účet, měla stěžovateli poskytnout potřebné informace o správném způsobu a místě placení pojistného. (Touto námitkou stěžovatel navázal na svou argumentaci v řízení před krajským soudem, kde z výše uvedeného dovozoval, že o jeho důchodových nárocích mělo být rozhodnuto v plném rozsahu žalovanou.)

Stěžovatel rovněž nesouhlasil se způsobem, jímž krajský soud vypořádal jeho námitku nezapočítání hrubého výdělku z let 1986 až 1992, resp. jeho tvrzeného přesluhování o 94 dnů nad započtených 15 let pojištění.

Jinou vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, nakonec stěžovatel spatřuje v tom, že mu bylo soudem zasláno vyjádření žalované ze dne 27. 7. 2010 teprve přípisem ze dne 7. 10. 2010, tedy v den, kdy bylo žalovanou ve věci samé opět rozhodnuto.

Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti vyjádřila přípisem ze dne 20. 1. 2011. K otázce příslušnosti k hodnocení doby zabezpečení získané stěžovatelem před 1. 1. 1993 uvedla, že stěžovatel byl podle výpisu slovenského nositele pojištění o dobách zaměstnání přihlášen k důchodovému pojištění jako osoba samostatně výdělečně činná u Košické správy sociálního zabezpečení od 2. 1. 1991 do 31. 12. 1992 a pojistné odváděl až do 31. 12. 1992 ve Slovenské republice. Od 19. 6. 1992 je hlášen k trvalému pobytu na území ČR, tuto změnu ovšem ohlásil KSSZ Košice až dopisem ze dne 6. 1. 1993. Teprve dne 4. 2. 1993

podal stěžovatel přihlášku k sociálnímu zabezpečení osoby samostatně výdělečně činné u OSSZ v Břeclavi (od 1. 1. 1993). Změnou trvalého bydliště, a následně též oficiálního místa podnikání, došlo ve smyslu § 7 písm. b) zákona č. 582/1991 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 1992 ke změně příslušnosti OSSZ ve vztahu k povinnosti odvádět pojistné, i když v důsledku neoznámení této skutečnosti bylo pojistné nadále fakticky placeno ve Slovenské republice. Stěžovatel byl tedy ke dni 31. 12. 1992 povinen odvádět pojistné OSSZ v Břeclavi, která byla ve smyslu čl. 16 Správního ujednání o provádění Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení (dále jen „Ujednání“) „zaměstnavatelem“ stěžovatele. V důsledku pozdního oznámení změny trvalého pobytu však nebylo pojistné do 31. 12. 1992 odváděno na území ČR, ale nepříslušnému orgánu ve Slovenské republice. V ČR bylo pojistné placeno až od 1. 1. 1993. Dle dodatečného sdělení OSSZ Břeclav ze dne 10. 1. 2011 nebyly zálohy zaplacené v období od 2. 1. 1991 do 31. 12. 1992 „převedeny“ na účet OSSZ Břeclav; první platba byla na tento účet provedena dne 28. 5. 1993.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu uplatněných stížních bodů a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podle § 7 písm. b) zákona č. 582/1991 Sb. ve znění do 31. 12. 1992 se místní příslušnost okresní správy sociálního zabezpečení řídila místem trvalého pobytu občana v případech uvedených v § 6 odst. 4 písm. c), d), e), f) č. 1, 3, 4 a 5, písm. h), ch), j) a o).

Podle čl. 20 odst. 1 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení (sdělení MZV č. 228/1993 Sb.; dále jen „Smlouva“) se doby zabezpečení získané přede dnem rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky považují za doby zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území měl zaměstnavatel občana sídlo ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky nebo naposledy před tímto dnem.

Podle čl. 16 odst. 1 Ujednání se u osob samostatně výdělečně činných za zaměstnavatele pro účely článku 20 Smlouvy považuje okresní správa sociálního zabezpečení, které byla tato osoba povinna odvádět pojistné na nemocenské pojištění a důchodové zabezpečení.

O věci samé uvážil Nejvyšší správní sodu takto:

Nesprávné právní posouzení věci [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je vybrána nesprávná právní norma, popř. je sice vybrána norma odpovídající, je však následně nesprávně vyložena či aplikována. V daném případě dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že krajský soud pochybil zčásti již ve výběru právních norem, o které opřel své rozhodovací důvody.

Krajský soud totiž na jednu stranu dovodil, že u stěžovatele došlo ke změně příslušnosti okresní správy sociálního zabezpečení jeho přihlášením k trvalému pobytu na území ČR [§ 7 písm. b) zákona č. 582/1991 Sb.], v dalším ovšem vycházel z ustanovení předpisů upravujících hodnocení dob pojištění u osob samostatně výdělečně činných, resp. způsob placení pojistného na sociální zabezpečení. Z těchto pak vzhledem k tomu, že

pojistné bylo placeno na Slovensku, usoudil, že stěžovatel v období od 19. 6. 1992 do 31. 12. 1992 nebyl účasten nemocenského a důchodového pojištění v ČR.

Druhý krok této právní kvalifikace věci ovšem podle názoru Nejvyššího správního soudu nekoresponduje s prvým, resp. na něj logicky nenavazuje. Zatímco § 7 zákona č. 582/1991 Sb. se týká určování místní příslušnosti okresní správy sociálního zabezpečení, a tím potažmo i příslušnosti ČR či SR k hodnocení dob získaných stěžovatelem před 1. 1. 1993, ustanovení dále aplikovaná krajským soudem řeší již konkrétní způsob započtu jednotlivých dob pojištění, resp. pravidla pro placení pojistného. Z těchto však není možné dovozovat nepříslušnost ČR k hodnocení dob získaných před 1. 1. 1993. Byla-li v období od 19. 6. 1992 do 31. 12. 1992 podle § 7 písm. b) zákona č. 582/1991 Sb. dána pro stěžovatele příslušnost OSSZ Břeclav, pak bylo v prvé řadě nutno aplikovat Smlouvu, resp. Ujednání, tedy předpisy upravující příslušnost nositele pojištění, a teprve následně případně předpisy týkající se hodnocení jednotlivých dob pojištění či způsobu placení pojistného.

Pro určení příslušnosti nositele pojištění k hodnocení dob získaných přede dnem rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky stanoví čl. 20 Smlouvy kritérium *„sídla zaměstnavatele ke dni rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky nebo naposledy před tímto dnem“*. Podle čl. 16 Ujednání se pak za zaměstnavatele pro účely článku 20 Smlouvy považuje *„okresní správa sociálního zabezpečení, které byla tato osoba povinna odvádět pojistné na nemocenské pojištění a důchodové zabezpečení“*.

Stěžovatel byl od 19. 6. 1992 hlášen k trvalému pobytu na území ČR, a místně příslušnou OSSZ pro něj tudíž byla OSSZ Břeclav. Této *byl* stěžovatel *povinen* odvádět pojistné na nemocenské a důchodové pojištění, a příslušnou ke zhodnocení dob získaných před 1. 1. 1993 (a nejen po tomto datu) byla tudíž žalovaná, a nikoli Sociální pojišťovna v Bratislavě. Jinými slovy rozhodné pro posouzení příslušnosti k hodnocení dob získaných před 1. 1. 1993 není v daném případě to, komu *bylo* ve skutečnosti odváděno pojistné, nýbrž komu *mělo být* odváděno. Skutečnost, že stěžovatel odváděl pojistné nepříslušné OSSZ, jakož i to zda bylo takto zaplacené pojistné následně mezi správními orgány ČR a SR převáděno či nikoli, jsou z hlediska určení příslušnosti nositele pojištění irelevantní. Argumentace stěžovatele uplatněná již v řízení před krajským soudem (přípis ze dne 6. 12. 2009, č.l. 15 soudního spisu) byla tedy oprávněná.

Tím, že Krajský soud v Brně neaplikoval příslušná ustanovení Smlouvy a Ujednání, tedy zatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Výše uvedené závěry pak činí vypořádání dalších kasačních námitek nadbytečným, neboť vzhledem k nově určené příslušnosti žalované ke zhodnocení veškerých stěžovatelem získaných dob pojištění bude nutno provést zcela nový výpočet výše jeho starobního důchodu.

Názorem vysloveným v tomto rozsudku je krajský soud vázán (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. května 2011

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu